

kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi
Keski-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus,
PL 250,
40101 Jyväskylä

Viite: Lausuntopyyntö Lehmikorven tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista

Lausunto Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston Natura-arvioinnista, Pihlajaveden reitti (FI0900032)

Pohjan Voima Oy on toteuttanut osana Lehmikorven tuulivoimahankkeen YVA-lain (252/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointia luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukaisen Natura-arvioinnin Natura 2000 -verkoston kohteelle Pihlajaveden reitti (FI0900032).

Lehmikorven tuulivoimapuiston YVA-yhteysviranomaisen pyytää Keski-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluviranomaiselta (jäljempänä ELY-keskus) luonnonsuojelulain 35 §:n 2 mom. mukaista lausuntoa Lehmikorven tuulivoimapuiston Natura-arvioinnista (Keuruun Lehmikorven tuulivoimapuiston NATURA-arviointi, Pihlajaveden reitti, SACFI0900032, Pohjan voima Oy, laatinut Sweco 20.9.2023).

Arvioinnissa on käsitelty vaikutuksia Pihlajaveden reitin Natura 2000 -alueen valinnan perusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin ja liitteen II lajeihin, alueiden tietolomakkeella mainittuun muuhun lajistoon sekä Natura-alueen eheyteen. Lisäksi arvioinnissa on käsitelty yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa sekä lieventäviä toimenpiteitä.

Natura-arviointi

Vaikutukset suojeluperusteluontotyyppeihin ja -lajeihin sekä vaikutusten lieventäminen

Tuulivoimahankkeesta itsestään ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia Pihlajaveden reitin Natura-alueen suojeluperusteille hankealueen ja Natura-alueen pitkän etäisyyden (yli 700 metriä hankealueesta ja yli 2,8 kilometriä lähimmästä voimalasta) vuoksi. Arvioinnissa on siten keskitytty Reinikankosken poikki tapahtuvan sähkönsiirron vaikutuksiin Pihlajaveden reitin Natura-alueeseen.

Sähkönsiirto toteutetaan joko ilmajohtoilla ja maakaapeleilla (SVEBa ja SVEBb) tai ainoastaan maakaapelilla (SVEA). Sähkönsiirtoreittivaihtoehdoissa SVEA ja SVEBa maakaapeli sijoitetaan Reinikankosken yli kulkevan tien reunustaan ja sillan rakenteisiin. Vaihtoehdossa SVEBb Reinikankosken ylitys tehdään ilmajohtona. Rakentamisen merkittävimmät vaikutukset ajoittuvat rakenta-

misaikaan. Maakaapelin aiheuttamat ympäristövaikutukset jäävät merkittävästi pienemmiksi verrattuna sähkönsiirtoon, joka on toteutettu ilmajohdoin.

Vaikutusten itse uomaan arvioidaan jäävän vähäisen kielteiseksi, koska muutos kohdistuu melko pieneen alueeseen eikä uomaan arvioida kohdistuvan maankäytön muutoksia tai muita vaikutuksia. Mahdollisia riskejä edustavat koneiden vikatiloista aiheutuvat öljyvuodot ja muut päästöt, sekä rakentamisen aikainen melu ja muu häiriö. Muihin luontotyyppeihin ei arvioida aiheutuvan haitallisia vaikutuksia.

Sähkönsiirron suurin vaikutus Natura-alueen suojeluperusteena olevaan saukkoon liittyy rakentamisen aikaiseen häiriöön Reinikankosken alueella, jossa sähkönsiirto rakennetaan kulkevan vesistön yli. Reinikankosken alue on kokonaisuudessaan saukon lisääntymis- ja levähdysaluetta. Saukkoon arvioidaan aiheutuvan rakentamisaikana enintään vähäistä kielteistä vaikutusta kaikilla sähkönsiirron vaihtoehdoilla (SVEA, SVEBa ja SVEBb), edellyttäen, että hankkeen saukkoselvityksessä mainitut heikennyksiä lieventävät toimet otetaan huomioon. Vaikutus voi tulla vesistövaikutusten ja häiriövaikutuksen kautta. Saukkoselvityksessä mainittuja haitallisten vaikutusten vähentämiskeinoja ovat mm. rakentamisen toteuttaminen siten, että vesistöön ei kohdistu vaikutuksia, ja että häiriötä aiheuttavat toimet ajoitetaan saukon herkimmän lisääntymisajan ulkopuolelle heinä-maaliskuulle. Saukon osalta on myös tärkeää, että häiriötä aiheuttava toiminta ei talviaikaan keskity harvoin sulapaikkoihin saukon tyypilliseen ruokailu aikaan.

Lieventävä toimet

Natura-arvioinnissa on otettu huomioon hankkeen vaikutuksia lieventävistä toimista voimajohdon rakentamisen aikaiset öljyvahinkojen ja mahdollisten onnettomuuksien ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet sekä saukkoselvityksessä esitetyt haitallisia vaikutuksia ehkäisevät toimet.

Onnettomuustilanteiden ehkäisyyseen liittyviin lieventäviin toimiin kuuluvat seuraavat toimet: Öljyvuotoja pyritään vähentämään kaluston hyvällä kunnossapidolla ja säännöllisillä huolloilla. Kaluston mukana on mahdollista öljyvuotoa varten oltava mukana imeytystarvikkeet. Koneiden tankkausta tai huoltoa ei tehdä Natura-alueella eikä 100 metrin säteellä Natura-alueesta tai joista ja valtaojista, eikä näillä alueilla myöskään säilytetä polttoaineita. Mikäli öljyvuoto maaperään tapahtuu, pilaantunut maa-aines poistetaan mahdollisimman nopeasti yhteistyössä pelastus- ja ympäristöviranomaisten kanssa.

Saukon osalta lieventäviä toimia ovat seuraavat: Lisääntymis- ja levähdyspaikan rantaviivan ulkopuolelle tulee jättää 30 metrin koskematon (myös hakkaamaton) suojavyöhyke. Mikäli uusia teitä tehdään, tien kohdalle tehdään virtavedelle tien alittava rumpu. Näin toimitaan myös vanhoja olemassa olevia teitä parannettaessa. Työkoneilla ei ajeta virtaveden yli.

Virtavesiin ei kohdisteta muuttavia toimenpiteitä (esim. puron oikaisu, paranus, ruoppaus, kivien poisto, pengerrys). Saukon kannalta paras aika mahdol-

listen häiritsevien toimenpiteiden tekemiselle on heinäkuusta seuraavaan maaliskuuhun pesimäajan ulkopuolella.

Hankkeiden yhteisvaikutukset

Hankealueen tai suunnitteilla olevien sähkönsiirtolinjojen läheisyydessä ei ole tiedossa muita sellaisia hankkeita, joilla voisi olla yhteisvaikutuksia Pihlajanveden reitin Natura-alueeseen.

Arvioinnin johtopäätökset

Hankkeella ei arvioida olevan merkittävää heikentävää vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin tai lajeihin millään sähkönsiirtovaihtoehdolla. Maakaapelina tai/ja ilmajohtona toteutettavan voimajohton vaikutusalue jää hyvin pieneksi, koska voimajohto sijoittuu Natura-alueelle melko lyhyeltä osalta. Lisäksi verkkoliitäntä kulkisi jo olemassa olevassa infrastruktuurissa, ylittäen vesistön siltaa pitkin. Esitellyt sähkönsiirtovaihtoehdot eivät edellytä rantahakkuita tai maankäytön muutoksia ylitettävään uomaan tai sen rantaan.

Saukkoon aiheutuvien vaikutusten osalta arvioinnissa on päädytty siihen, että kun arvioinnissa esitetyt saukkon liittyvät lieventämiset otetaan huomioon, saukon osalta haitalliset vaikutukset rajoittuvat lähinnä rakentamisen aikaiseen meluun, eikä vaikutuksien arvioida olevan lajin kannalta merkittäviä.

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto

Vaikutusalue ja vaikutusmekanismit

Itse tuulivoimahankkeella ei ole katsottu olevan vaikutuksia Pihlajanveden reitin Natura-alueeseen eikä hankealueen rakentamisen mahdollisia vaikutusmekanismeja ole pohdittu. Hietasenpuron valuma-alueelle sijoittuu vaihtoehdossa VE1 kuusi voimalaa ja vaihtoehdossa VE2 neljä voimalaa. Hietasenpuron valuma-alueella parannetaan olemassa olevaa tiestöä ja rakennetaan uutta huoltotiestöä. Esimerkiksi Pyyhaudanmutkan kohdalla Hietasenpuron yli kulkee merkittävästi parannettavaksi merkitty tie, joka nykyisellään paitsi ylittää Hietasenpuron, niin myös kulkee noin 150 metrin matkan hyvin lähellä molemmin puolin teitä olevaa Hietasenpuroa. Kyseisen tienpätkän tuntumaan on myös osoitettu ohjeellinen uusi tieosuus. Alueelta on Natura-vesistöön vain alle kolme kilometriä vesireittiä pitkin mitattuna, eikä välissä ole kiintoainesta pidättäviä lampia tai järviä. Puronvarsi on todettu saukon lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Lisäksi on otettava huomioon, että sähkönsiirtovaihtoehdossa SVEA kaivetaan maakaapelia Hietasenpuron valuma-alueelle.

Hankealueella rakennettavien voimaloiden, teiden ja mahdollisen maakaapelilla toteutettavan sähkönsiirtoreitin rakentaminen voi lähtökohtaisesti etenkin rakentamisen aikana ja välittömästi sen jälkeen aiheuttaa vesistövaikutuksia, etenkin kiintoaineen huuhtoutumista Hietasenpuroon, joka laskee Pihlajanveden reitin Natura-alueeseen kuuluvaan vesistöön Hankasalmen luoteisrannalla. Myös yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa (KESELY/369/2023, 20.6.2023) todetaan, että Natura-alueen tarveharkinnassa on arvioitava vaikutuksia suojeluperustelaji saukon lisäksi alapuolisen Natura-alueen vesiluontotyyppeihin (luonnontilaiset jokireitit ja humuspitoiset lammet ja järvet). Arvioinnissa on otettava huomioon myllypaikkojen lisäksi myös puomuodostuman läheisyyteen rakennettavien teiden, puiston sisäis-

ten voimansiirtoreittien ja muun infran sekä puiston ulkopuolisten voimansiirtoreittien vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin. Tältä osin arviointi on puutteellinen.

Hankkeessa on YVA-selostuksen mukaan kuitenkin arvioitu ja mallinnettu tuulivoimahankkeen vesistövaikutuksia Hietasempuron valuma-alueella ja sen alapuolisilla järvillä (Hankajärvi ja Luomus), jotka sisältyvät Pihlajaveden reitin Natura-alueeseen. Rakentamisaikaisen kiintoainekuormituksen pitoisuusnousu olisi mallinnusten mukaan Hietasempuron alajuoksulla Natura-alueen rajan tuntumassa vuositasona noin 0,38 mg/l ja Hankajärvessä sekä Luomusjärvessä 0 mg/l. Mallinnus saattaa liioitella kiintoainespäästön suuruutta, sillä osa kiintoaineksestä sedimentoituu ojaverkostossa. Toisaalta sääolosuhteet ja vuodenaikojen vaihtelut vaikuttavat merkittävästi kiintoainekuormitukseen ja esimerkiksi rankkasateiden aiheuttama hetkellinen korkea kiintoainepäästö voi aiheuttaa suuriakin vaikutuksia alapuolisissa vesistöissä. Epävarmuuksista huolimatta mallinnoiksi voi pitää kiintoainekuormituksen pitoisuuksien osalta suuntaa antavina työkaluina arvioitaessa hankkeen rakentamisaikaisia Natura-alueelle aiheutuvia vesistövaikutuksia.

Vaikutukset luontotyypeihin

Pintavesiin aiheutuvien vaikutusarviointin pohjalta voidaan todeta, että tuulivoima-alueen rakentamisesta voi aiheutua vähäisiä haitallisia vaikutuksia Pihlajaveden reitin Natura-alueelle Hietasempuron valuma-alueella tapahtuvan kiintoaineshuhtouman takia. Kiintoainepitoisuuden lisääntyminen olisi suurinta Hankajärvessä, joka lukeutuu humuspitoisten lampien ja järvien luontotyyppiin ja on jokireittien luontotyyppiä vähemmän herkkä kiintoainepitoisuuden nousulle. Jokireittiluontotyyppiä edustavaan Hankajärven alapuoliseen Reinikankoskeen mennessä kiintoainepitoisuus olennaisesti laskee. Lisäksi kiintoainepitoisuuden mahdollinen nousu Natura-alueella on ajallisesti todennäköisesti lyhytaikainen rakentamisaikaan liittyvä haitta.

Jotta hankkeen rakentamisaikaiset haitalliset vesistövaikutukset alapuoliselle Natura-alueelle pystytään eliminoimaan tai minimoimaan, tulee hankkeen rakentamisen aikana ottaa huomioon YVA-selostuksen luvussa 9.7.9 (haitallisten vaikutusten vähentäminen) esitetyt toimet. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota Koninpuron ja Hietasempuron välittömässä läheisyydessä tehtävien rakentamis- ja maansiirtotoimien vesiensuojeluun ja töiden ajoittamiseen vähävetisiin ja -sateisiin ajankohtiin. Hankevaihtoehdon VE1 mukainen voimala nro 12 sijoittuu aivan pienvesikohteiden (Koninlampi, Koninpuro) tuntumaan. Myllyn paikka tulee valita niin, että sen rakentamisesta ja siihen liittyvistä maansiirtotöistä ei aiheutuisi kiintoaineen huuhtoutumista Koninpuron ja edelleen Hietasempuroon. Pyyhauდანmutkan kohdalle Hietasempuron tuntumaan on osoitettu sekä nykyisen tien parantamista että uuden oikaisevan tien ohjeellinen reitti. Jos tien oikaisu on tarpeen, niin nykyisen tien – jossa Hietasempuro kulkee molemmiin puolin tietä ja vielä hyvin lähellä sitä – kunnostamiselle ei pitäisi olla tarvetta, mikä vähentäisi Hietasempuroon kohdistuvia haitallisia vaikutuksia vesistöön ja arvokkaan luontokohteelle.

Toinen ja merkittävämpi haitallisten jokireittien luontotyyppiin mahdollisesti aiheutuva haitallinen vaikutus voi tulla Reinikankosken ylittävistä sähkönsiirtoreitistä ja etenkin sen rakentamisaikaisesta kiintoainehuuhtoutumista ja toisaalta myös ilmajohtovaihtoehdon SVE2b vaatimista hakkuista ja pysyvistä

puuttoman johtoaukean muodostumisesta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan haitallisia vaikutuksia tulee vähentää valitsemalla maakaapelilla toteutettu sähkönsiirtovaihtoehto. Tämä vaihtoehto on todennäköisesti toteuttamiskelpoisempi myös Reinikankoskella sijaitsevien yksityisten luonnonsuojelualueiden kannalta.

Sähkönsiirtoreitti kulkee saukkoselvityksen mukaisen Hankajärveltä Jyrkeenjärvelle ulottuvan lisääntymis- ja levähdyspaikan läpi Reinikankosken kohdalta. Saukkoon aiheutuvia haitallisia Natura-vaikutuksia voi tulla lähinnä rakentamisaikaisten häiriöiden (melu, värinä) tai vesistökuormituksen lisääntymisen kautta. Pysyvämpi, mutta lievä haitta saukolle voi tulla ilmajohtovaihtoehdosta johtoaukean vaatiman rantapuuston poistumisen takia. Saukulle aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi ELY-keskus kannattaa maakaapelilla toteutettavan vaihtoehdon valintaa. Rakennusaikaisten töiden häiriövaikutus voi olla merkittävä etenkin saukon pesimäaikaan. Siten työt tulee toteuttaa heinä-maaliskuun välillä pesimäajan ulkopuolella. Etenkin talvisaikaan, jolloin lisääntymis- ja levähdyspaikan ainoa sulana pysyvä saalistusalue voi olla Reinikankoskella, rakentamistoimet tulee tehdä valoisaan aikaan, jottei häiritä saukkojen etupäässä hämärässä tapahtuvaa ruokailua.

Arvioinnin epävarmuustekijät

Arviointi perustuu riittäviin tietoihin Natura-alueen suojeluperustelajien ja luontotyyppien esiintymisestä, eikä arviointiin siten siltä osin sisälly merkittävää epävarmuutta.

Natura-arviointiin tuo epävarmuutta se, ettei itse tuulivoimapuiston alueen rakentamisen vaikutuksia Natura-alueeseen mm. kiintoainekuormituksen lisääntymisen osalta ole otettu huomioon.

Lisäksi arviointiin liittyy epävarmuutta ja ristiriitaisuutta sen osalta, mitä toimenpiteitä eri sähkönsiirtoreittivaihtoehdoissa joudutaan tekemään. Arvioinnin johtopäätöksissä todetaan, etteivät sähkönsiirtovaihtoehdot edellytä rantahakkuita tai maankäytön muutoksia ylitettävään uomaan tai sen rantaan. Kuitenkin arvioinnin kohdassa 6.1 todetaan, että ilmajohtoon pääongelmat ympäristön kannalta ovat vaadittavat hakkuut rakennettavilla johtoaukeilla. Hankkeen YVA-selostuksen kohdassa 1.6.3 kuvauksessa todetaan, että ilmajohtolle tarvitaan 26 metriä leveä johtoaukea, joka pidetään puuttomana. Johtoalue, jonka sisäpuolelle johtoaukea kuuluu, on 46 metriä leveä ja sen reunoilla on 10 metrin reunavyöhykkeet, joissa puuston kasvua on rajoitettu. Nykytilanteessa sillan kohdalla oleva tiealuekiinteistö on noin 19 metrin levyinen ja siitäkin osa on puustoista. Jos ilmajohtoon tarvitseman johtoaukean leveys on 26 metriä, niin puuston johtoaukea levenisi huomattavasti ja uutta aukeaa ja reunavyöhykettä tulisi olemassa oleville luonnonsuojelualueille. Tältä osin arviointi on tehty virheellisin perustein.

Hankkeiden yhteisvaikutukset

Hankealueen tai suunnitteilla olevien sähkönsiirtolinjojen läheisyydessä ei ole tiedossa muita sellaisia hankkeita, joilla voisi olla olennaisia yhteisvaikutuksia Pihlajanveden reitin Natura-alueeseen.

Johtopäätökset Natura-arvioinnista

Hankkeesta voi aiheutua Natura-alueelle haitallisia vaikutuksia etenkin rakentamisaikaisen kiintoainekuormituksen lisääntymisen ja rakentamisaikaisen häiriön kautta. Vaikutukset ajoittuvat rakentamisaikaan ja ovat luonteeltaan tulkittavissa pääsääntöisesti ohimeneviksi. Haitallisia vaikutuksia voi tulla suojeluperusteena olevista luontotyypeistä lähinnä jokireittien luontotyyppiin ja lajeista saukoon.

Haitalliset vaikutukset jäävät merkittävää haittaa vähäisemmiksi, kun otetaan huomioon Natura-arvioinnissa esitetyt haitallisia vaikutuksia lieventävät toimet. Näitä ovat öljyvahinkojen ja onnettomuustilanteiden estämiseen ja torjumiseen liittyvät toimet sekä saukoon kohdistuvien rakentamisaikaisten haitallisten vaikutusten lieventämistoimet. Lisäksi tulee ottaa käyttöön hanke-alueella tapahtuvan rakentamisen vesistökuormituksen hallintaan liittyvät YVA-selostuksen luvussa 9.7.9 (haitallisten vaikutusten vähentäminen) esitetyt toimet. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota Koninpuron ja Hietasempuron välittömässä läheisyydessä tehtävien rakentamis- ja maansiirtotoimien vesien-suojeluun ja töiden ajoittamiseen kuivaan aikaan. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan voimala nro 12 tulisi lisäksi sijoittaa selvästi Koninpuron rantavyöhykkeen ulkopuolelle, mikä osaltaan vähentää kiintoainekuormitusta tai sen riskiä ja tätä kautta Natura-alueelle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia.

Kun edellä mainitut haitallisten vaikutusten lieventämistoimet otetaan huomioon, hankkeesta ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheudu luonnonsuojelulain 34 §:ssä tarkoitettua merkittävää haittaa Natura-alueelle. ELY-keskus pitää Reinikankosken ylityskohdan sähkönsiirtovaihtoehdoista maakaapelointia parhaana vaihtoehtona, koska sen vaikutukset jäävät ilma-johtoylytystä pienemmiksi, ja koska se on myös alueella olevien luonnonsuojelualueiden kannalta parempi vaihtoehto.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt biologi Johanna Hallman ja ratkaissut yksikön päällikkö Johanna Viljanen.

Jakelu	Keski-Suomen ELY-keskus, kirjaamo
Tiedoksi	Ympäristöministeriö (kirjaamo.ym@ymparisto.fi) Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut (Raimo Itkonen, raimo.itkonen@metsa.fi)

Tämä asiakirja KESELY/638/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/638/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hallman Johanna 10.04.2024 15:58

Ratkaisija Viljanen Johanna 10.04.2024 16:16